

Luonnonvara- ja
biotalouden
tutkimus 64/2017

Tenojoen vesistöalueen kalastus- ja saalistilastot 2014–2016

Katsaus tilastolliseen vuosiseurantaan

Maija Länsman, Jorma Kuusela, Panu Orell & Narve S. Johansen

Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 64/2017

Tenojoen vesistöalueen kalastus- ja saalistilastot 2014–2016

Katsaus tilastolliseen vuosiseurantaan

Länsman, M., Kuusela, J., Orell, P. ja Johansen, N. S. 2017. Tenojoen vesistöalueen kalastus- ja saalistilastot 2014–2016 : Katsaus tilastolliseen vuosiseurantaan. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 64/2017. Luonnonvarakeskus, Helsinki. 18 s.

ISBN: 978-952-326-476-2 (Painettu)

ISBN: 978-952-326-477-9 (Verkkójulkaisu)

ISSN 2342-7647 (Painettu)

ISSN 2342-7639 (Verkkójulkaisu)

URN: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-477-9>

Copyright: Luonnonvarakeskus (Luke)

Kirjoittajat: Maija Länsman, Jorma Kuusela, Panu Orell ja Narve S. Johansen

Julkaisija ja kustantaja: Luonnonvarakeskus (Luke), Helsinki 2017

Julkaisuvuosi: 2017

Kannen kuva: Panu Orell

Painopaikka ja julkaisumyynti: Juvenes Print, <http://luke.juvenesprint.fi>

Tiivistelmä

Maija Länsman, Jorma Kuusela ja Panu Orell, Luonnonvarakeskus, Utsjoki/Oulu.
Narve S. Johansen, Tanavassdragets fiskeforvaltning, Tana, Norge.

Vuonna 2016 lunastettujen kalastuslupien määrän perusteella paikkakuntalaisten lohenkalastuspaine Teno-Inarijoen pääuomassa väheni hieman. Suomen puolella lunastettiin yhteensä noin 700 kausilupaa. Kausilupien hinta oli hyvin edullinen (5 €), joten niitä lunastettiin usein myös ”varalta”, jos kalastus sattuisi hetkellisesti kiinnostamaan. Lohen verkko- tai patokalastukseen lunastettiin 335 lupaa, mutta arviolta vain noin 150 kalastajaa käytti verkkokalastusoikeuttaan. Vapa- ja viehekalastukseen, enimmäkseen lohensoutuun, paikkakuntalaiset lunastivat noin 380 lupaa. Norjan puolella paikkakuntalaiset kalastajat ovat viime vuosina lunastaneet noin 230 verkkopyynteihin oikeuttavaa kausilupaa ja 1 230 vapalupaa.

Kalastuskaudella 2016 Tenojoella, Suomen puolella kävi noin 7 300 aikuisen kalastusmatkailijan lisäksi 850 kalastusta harrastavaa nuorta. Kalastusvuorokausien ja -matkailijoiden määrä väheni 6–7 % edellisvuodesta. Kalastusmatkailupaine jakautui Tenon eri lohkokuntiin melko tasaisesti. Joinakin vuosina Outakosken lohkokunnan ranta-alueet ja etenkin Inarijoen alajuoksun kalastuspaikat ovat houkutelleet runsaasti perhokalastuksen harrastajia. Inarin kunnan puolella, Inarijoen yläjuoksulla kalastusmatkailijoita on hyvin vähän. Kalastuskaudella 2016 Tenon rajajokialueella, Norjassa lunastettiin vain 730 vapakalastusvuorokautta, jotka kohdistuivat pääosin rantakalastukseen.

Tenojoen sivujokialueilla, Utsjoen pääuomassa, Kevojoessa, Tsarsjoessa ja Vetsikkojoessa kalasti kalastuskaudella 2016 useita erityyppisiä kalastajaryhmiä. Paikkakuntalaiset ja ulkopaikkakuntalaiset osakaskalastajat saattoivat kalastaa kiinteistökohtaisella kalastusoikeudella (vapa- ja verkkopyynti) edellä mainittujen jokien yksityisvesialueilla. Lisäksi osakaskuntien kalastuslupia oli mahdollista luovuttaa muille lohenkalastuksen harrastajille. Kalastuskaudella 2016 Utsjoen osakaskunnasta lunastettiin noin 400 ja Vetsikon osakaskunnasta noin 70 osakaslupaa. Tilastointiin saatujen luovutusasiakirjojen mukaan osakkaat luovuttivat Utsjoen osakaskunnan vesialueille noin 390 lupaa (1 260 kalastusvuorokautta) ja Vetsikon osakaskunnan vesialueille noin 40 lupaa (60 kalastusvuorokautta). Kalastuskaudella 2016 Metsähallituksen sivuvesialueilla (Utsjoki, Vetsikkokjoki) kalastus oli sallittu vain Utsjoella vakituisesti asuville henkilöille.

Tenojoen lohisaalis kalastuskaudella 2016 oli 85 tonnia, josta 48 tonnia (56 %) saatiin Suomen puolella. Suomen puolelta tilastoitu saalis oli 11 % pienempi kuin edeltäneiden 40 vuoden keskisaalis. Vastaavalla tilastointiajanjaksolla Norjan puolelta tilastoitu saalis on pienentynyt 47 %. Viimeisten 15 vuoden aikana ei lohisaaliissa ole havaittu luonnollista, jaksottaista kannanvaihtelua.

Lohisaalis jakautuu Suomessa ja Norjassa toisistaan poikkeavasti eri pyyntitavoille, mikä johtuu pääosin siitä, että Suomen puolella kalastusmatkailu lisää vapapyyntin saalisosuutta ja Norjassa, etenkin Tenojoen alajuoksulla, paikkakuntalaiset pyytävät lohta tehokkaasti ajoverkoilla (kulkuttamalla) ja lohipadoilla. Vuonna 2016 Tenojoen vesistön kokonaislohisaaliista saatiin verkkopyyntitavoilla 16 % ja vapapyyntillä 40 % Suomen puolelta ja vastaavasti verkkopyydyksillä 30 % ja vapapyyntillä 13 % Norjan puolelta. Perinteisten lohipatojen käyttö on vähentynyt molemmissa maissa, kalastajat ovat ikääntyneet ja tieto-taito on katoamassa. Kulutuspyyntiin ovat sitä vastoin osallistuneet nuoremmatkin kalastajat.

Kalastuskaudelle 2017 Tenojoen ja sen sivujokien lohenkalastukseen tuli voimaan uusia säädöksiä, jotka koskevat lupakiintiöitä, saaliskiintiöitä, saaliiden ilmoitusvelvollisuutta ja luvanmyyntikäytäntöjä, joten myös kalastuksen määrä sekä kalastuksen ja saaliiden tilastointi tulee muuttumaan.

Asiasanat: kalastusluvut, lohisaalis, lohkokunnat, pyyntitavat, Tenojoki

Sisällys

1. Tenojoen vesistöalueen tilastointivelvoite	5
2. Lähdeaineistot ja tutkimusmenetelmät.....	6
3. Tenojoen vesistöalueen kalastajat	7
3.1. Paikkakuntalaiset kalastajat rajajokialueella	7
3.2. Sivujokialueilla runsaasti eri lupatyyppisiä.....	8
3.3. Teno-Inarijoen kalastusmatkailijat ja kalastusvuorokaudet	9
3.4. Kalastusmatkailun alueellinen jakautuminen Suomen puolella	10
4. Tenojoen vesistöalueen lohisaaliit	12
4.1. Tenojoen lohisaalis 85 tonnia vuonna 2016	12
4.2. Lohisaalis pyyntitavoittain ja kalastajaryhmittäin.....	12
4.2.1. Tenojoen vesistöalueen lohisaalis eri verkkopyyntimuodoilla 39 tonnia	13
4.2.2. Tenojoen vesistöalueen lohien vapapyyntisaalis 45 tonnia.....	14
4.3. Tenojoen lohisaaliit saadaan 88–prosenttisesti pääuomasta.....	14
4.4. Paikkakuntalaisten lohisaalis lohkokunnittain Suomessa	15
4.5. Kalastusmatkailijoiden lohisaalis lohkokunnittain Suomessa	16
5. Saalistilastointiin muutoksia kalastuskaudelle 2017.....	18

1. Tenojoen vesistöalueen tilastointivelvoite

Tenojoen vesistöalueen kalastus- ja saalistilastojen keräämiseen velvoittavat kansainväliset sopimukset, mm. NASCO-sopimus (North Atlantic Salmon Conservation Organization). Tenojoen lohisaaliiden ja lohenkalastuksen seuranta on myös osa Suomen ja Norjan välistä Tenojoen kalastussopimusta.

Suomen puolella kalastus- ja saalistilastot perustuvat Luonnonvarakeskuksen (Luke) kalastuskauden jälkeen eri menetelmin tekemiin kalastustiedusteluihin. Vuodesta 2017 alkaen saaliiden ilmoittaminen tuli pakolliseksi ja tähän liittyvän saalisrekisterin ylläpidosta vastaa edelleen Luonnonvarakeskus yhteistyössä Lapin ELY-keskuksen ja kalatalousalueen kanssa.

Norjassa Tenojoen vesistöalueen saalisseurannasta vastaa nykyisin paikallinen, Tenojoen kalastusoikeudellisten kalastajien yhdistys, Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF). Aiemmin seurantatutkimusta tehtiin Finnmarkin lääninhallituksen ympäristöosastossa. Koko Norjan lohisaaliit koostetaan mm. jokikohtaisesti vuosittain Statistisk sentralbyrå virallisiin tilastoihin (www.ssb.no). Norjassa lohisaaliiden ilmoittaminen on ollut jo pitkään pakollista.

Tenojoen lohisaaliiden ja loheen kohdistuvan kalastuspaineen seuranta on tehty vuodesta 1979 lähtien. Nämä kalastus- ja saalistilastot tulevat edelleen olemaan muiden seurantamenetelmien ohella oleellisia perustietoja Tenojoen vesistöalueen lohikantojen tilan seurannassa ja niiden hoidossa. Koska Tenojoen luonnonvaraisia lohikantoja ylläpidetään vain kalastuksen säätelyn keinoin, tulee säätelytoimien kohdistua koko lohennousualueelle ja mahdollisuuksien mukaan myös mereiselle vaellusalueelle, vähintään Norjan rannikolle ja vuonoihin.

Kansalliseen ja alueelliseen tarpeeseen Luonnonvarakeskus on tilastoinut Tenojoen kalastusmatkailijoiden lohisaalista ja kalastuspainetta (kalastusvuorokausia), joita on vuosittain käytetty Tenojoen kalastuslupatulojen palauttamiseksi kalastusoikeuden omistajille, paikallisille osakaskunnille. Vesialueiden omistajuuden (rantaosuuksien kilometrit) suhteessa lupatuloja on saanut myös valtio ja yksittäiset porotilat. Kalastusmatkailijoiden lohkokuntaakohtaiset lohisaaliit ja kalastusvuorokaudet on arvioitu ilmoittamistaan kalastus- ja saalispalautteista.

2. Lähdeaineistot ja tutkimusmenetelmät

Tenojoen kalastus- ja saalistilastojen tuottaminen on laaja-alainen kokonaisuus, joka sisältää useita työvaiheita. Kalastustilastot koostetaan Lapin ELY-keskukselta, Metsähallitukselta ja Teno-Inarijokivarren osakaskunnilta vuosittain saatavien kalastuslupa-aineistojen perusteella. Saalisarvojen perusteiksi saadaan myös Tenojoen kalastuksen valvonnalta arvokasta tietoa verkkopyydysten käytöstä rajajokialueella. Saalistilastointi perustuu moniin eri menetelmiin, esim. luvanmyyntipisteisiin jätettyihin saalisilmoituksiin (kalastusmatkailijat), postitse ja puhelimella annettuihin saalistietoihin sekä kalakantanäytteisiin (suomunäytteet).

Tilastoitavia kalastajaryhmiä on useita ja eri lähteistä saatavien esitietojen koostaminen ennen varsinaisten saalistiedustelujen tekemistä on varsin työlästä. Saalistilastoinnin työmäärä on kasvanut mm. uusien kalastajaryhmien myötä. Lisäksi yksityisvesille myytyjen ja luovutettujen kalastuslupien tiedot on saatu tilastointikäyttöön usein vasta loppuvuodesta, mistä syystä tilastot ovat valmistuneet vasta seuraavan vuoden puolella.

Kalastustilastojen lähteet Suomen puolella:

- Lapin ELY-keskus / kalatalousyksikkö / Teno-Inari-Skietshamjoen kalastusmatkailuluvat ja Teno-Inari-Skietshamjoen paikkakuntalaisten kalastusluvut
- Utsjoen kirkonkylän osakaskunta / Utsjoen sivuvesien osakasluvut ja kalastusoikeuden luovutustodistukset
- Vetsikon osakaskunta / Vetsijoen osakasluvut ja kalastusoikeuden luovutustodistukset
- Metsähallitus / Ylä-Lapin hoitoalue / Ylä-Lapin kotitarvekalastusluvut Tenon sivuvesiin

Suomen puolella saaliit on tiedusteltu kalastajaryhmittäin seuraavasti:

- Tenojoen jokilaaksojen paikkakuntalaisten kalastuslupan lunastaneet ruokakunnat (kalakantanäytteenotto, posti-, sähköposti- ja puhelintiedustelut)
- Tenojoen kalastusmatkailijat (saalistieto annettu ja tallennettu Tenojoen luvanmyyntipisteessä tai saalisilmoitus tehty Luonnonvarakeskuksen www-sivuille)
- Pulmankijärven kirjanpito/valtakirjakalastajat (kalakantanäytteet)
- Utsjoen kirkonkylän osakaskunnan osakkaat (posti- ja puhelintiedustelut)
- Utsjoen kirkonkylän osakaskunnan alueelle kalastusoikeuden luovutuksen saaneet kalastajat (posti- ja puhelintiedustelut)
- Vetsikon osakaskunnan osakkaat (posti- ja puhelintiedustelut)
- Vetsikon osakaskunnan alueelle kalastusoikeuden luovutuksen saaneet kalastajat (posti- ja puhelintiedustelut)
- Ylä-Lapin kotitarvekalastajat Utsjoen ja Vetsijoen alueella (posti- ja puhelintiedustelut)

Norjan puolella on vuodesta 2004 lähtien ollut saalisilmoitusvelvollisuus, joka on koskenut koko Norjaa, myös rajajokia. Saaliit on voinut ilmoittaa www-sivulle tai poikkeuksellisesti Tenojoen vesistöalueella paikalliskalastuksen pyyntitapakohtaiset saaliit on voitu koostaa myös saaliskirjanpidoista, joissa saaliskalat on ilmoitettu päivittäin ja kokoluokittain kokonaispainoina. Norjassa saalisseurannasta Tenojoen osalta on vastannut Tenojoen kalastusoikeudellisten paikalliskalastajien yhdistys (Tanavassdragets fiskeforvaltning).

3. Tenojoen vesistöalueen kalastajat

3.1. Paikkakuntalaiset kalastajat rajajokialueella

Suomessa vuonna 2016 Teno-, Utsjoki- ja Inarajokilaaksoissa asuvat paikkakuntalaiset lunastivat 712 kausilupaa lohenkalastukseen. Lohen pyyntiin lohiverkoilla ja -padoilla lunastettiin 335 lupaa, joista 32 oli ulkopaikkakuntalaisten, kalastusoikeutta perinnön kautta saaneiden henkilöiden kalastuslupia. Vapa- ja viehekalastukseen lunastettiin 377 kalastuslupaa (taulukko 1).

Paikkakuntalaisen lohiverkkopyyntiin oikeuttavan kalastuslupan on voinut lunastaa yksittäinen henkilö, jonka omistamaan tilaan on kirjattu yleisesti ”kalastusoikeus”. Kalastusoikeuden tarkempaa perustetta, esim. erityisperusteinen tai osakkuuteen perustuva, ei luvanmyynnissä ole huomioitu. Kiinteistön henkilökohtaista omistajuutta ei kiinteistörekistereistä ole tarkistettu, joten esimerkiksi yhteisomistukselliseen tilaan on voitu lunastaa useita kalastusoikeudellisia lupia, useille osa-osakkaille tai perheenjäsenille. Kalastuslupia myytäessä on kuitenkin tarkennettu kalastusoikeutta tai lähinnä sen käyttöä siten, että kalastajalta on kysytty, aikooko hän kalastaa verkkopyyntimenetelmillä. Luvanostajan kielteisen vastauksen perusteella useille pienten osakastilojen kalastajille (mm. vaimoille ja lapsille) on myyty vain vapakalastukseen oikeuttavia kalastuslupia.

Vuosina 2014–2016 luvanmyyntiin saatiin Tenojokivarren kahdelta osakaskunnalta osakasluettelot, josta ilmeni eri kiinteistöjen osakkuuslukuihin suhteutetut pyydysyksiköt. Pyydysyksiköinnin perusteella verkkokalastusmahdollisuus voitiin tarkistaa ja kalastusoikeudellinen lupa osakkuus- tai pyydysyksikköperusteisesti myydä. Kalastuskaudella 2016 Teno-Inarijoen verkkopyyntioikeudellisen luvan (335 lupaa) lunastaneista arviolta 150 henkilöä käytti verkkopyyntioikeutta. Myös sivujokialueilla kalastetaan lohiverkoilla, mutta verkkopyynnin määrästä ei ole tietoa, koska vuosittain ko. kalastajat lunastavat sivujokialueille vain vapalupia.

Kiinteistönsä kalastusoikeutta Tenojokeen, lähinnä kulutuskalastukseen, luovutti muutama henkilö Utsjoen osakaskunnan alueelle. Kalastusoikeuksien luovutuksista Tenojoen pääuomaan muiden osakaskuntien alueella ei ole tietoa. Todennäköisesti jotkut iäkkäämmät henkilöt ovat luovuttaneet kalastusoikeutta nuoremmille, avustaville henkilöille tai kalastusoikeudettomille sukulaisilleen.

Taulukko 1. Teno-Inarijoen rajajokialueelle myydyt paikkakuntalaisten kalastusluvut Suomessa v. 2014-2016 lupatyypeittäin.

vuosi	verkkokalastusoikeus	vapakalastusoikeus	perintöoikeus	yhteensä
2016	303	377	32	712
2015	351	370	44	765
2014	331	380	35	746
keskiarvo 2007–2016	413	313	36	762

Norjan puolella paikkakuntalaiset kalastajat ovat viime vuosien aikana lunastaneet noin 230 verkkopyydysten käyttöön oikeuttavaa kausilupaa ja 1 230 kausilupaa vapakalastukseen. Paikallisten kalastusoikeudellisten lupien myöntö poikkeaa Suomen puolella olevasta käytännöstä siten, että vain yksi henkilö kalastusoikeudelliselta tilalta voi ko. luvan lunastaa, muut tilan asukkaat ovat oikeutettu- ja vain vapalupa. Pitkällä aikajaksolla tarkastellen verkkopyydysten käyttö on myös Norjassa vähentynyt.

3.2. Sivujokialueilla runsaasti eri lupatyyppejä

Tenojoen Suomen puoleisista sivuvesistöistä lohennousualueiksi luokitellaan seuraavat alueet: Pulmankijoen vesistö (Pulmankijärvi, Ylä-Pulmankijoki-Luossajoki-Skiihpajoki-Moresveijoki ja Kalddasjoki), Vetsijoki (Vaisjoki), Utsjoen vesistö (Utsjoen pääuoma, Kevojoki ja Tsarsjoki), Kuoppilasjoki (Pirkejoki-Goaskinjoki), Nilijoki, Akujoki ja Karigasjoki. Pulmankijärvi on kokonaisuudessaan lohennousualuetta, mutta muut edellä mainitut joet kuuluvat vain osittain Tenojoen tai sivujokien säädösten vaikutusalueille. Lohen nousurajat määräytyvät jokikohtaisesti tarkemmin, esimerkiksi vastakuoriutuneiden lohenoikasten esiintymisen perusteella. Vuoteen 2017 asti joidenkin sivujokien kalastus oli joko kokonaan tai osittain rauhoitettu, mm. Outakosken osakaskunta oli antanut osakkailleen suosituksen ”olemaan kalastamatta” Akujokea ja Karigasjokea.

Pulmankijärvessä vain ko. järviolueella asuvat ruokakunnat kalastivat lohta verkoilla Tenon kalastussopimuksen säätelemällä tavalla. Nuorgamin osakaskunta valitsi ne kalastukseen oikeutetut ruokakunnat (5), joille Luonnonvarakeskus antoi valtakirjan muusta lohiverkkokalastuksesta poikkeavaan verkon asettamistapaan (koukun muotoon). Valtakirja velvoitti kalastajia kalakantanäytteenottoon ja päivittäiseen saaliskirjanpitoon. Sallitut kalastusajat ja muut rajoitukset noudattivat yleisiä säädöksiä. 1980-luvulta lähtien alkanut valtakirjakalastus on todettu erinomaiseksi yhteistyömuodoksi paikallisten kalastajien, osakaskunnan ja tutkimuksen kannalta.

Vetsijoessa kalastettiin lohta vain vavalla. Paikkakuntalaiset ja ulkopaikkakuntalaiset osakkaat sekä osakaslupien luovutuksen saaneet kalastivat Vetsijoen yksityisvesialueilla. Kalastuslupamäärät Vetsijokeen olivat edellisvuosien tapaan verraten vähäisiä. Kalastuskaudella 2016 paikkakuntalaiset osakkaat lunastivat 41 ja ulkopaikkakuntalaiset osakkaat 24 vapakalastuslupaa, joissa oli eripituisia kalastusaikoja. Tilastointiin saatujen asiakirjojen ja luovutustodistusten mukaan muutaman vuorokauden vapakalastusoikeuden luovutuksia Vetsijokeen oli annettu noin 40 kalastajalle. Kalastusoikeuden luovutukset lisääntyivät hieman vuodesta 2015 (taulukko 2).

Utsjoen pääuomassa, Kevojoessa ja Tsarsjoessa kalastetaan vapapyyntivälineillä ja lohiverkoilla. Ko. jokien yksityisvesialueilla vapakalastusta harjoittivat Utsjoen kirkonkylän osakaskunnan paikkakuntalaiset ja ulkopaikkakuntalaiset osakkaat sekä ko. osakaslupien luovutuksia saaneet kalastajat, Utsjoen ”kyläläiset” sekä ns. työluvan saaneet. Utsjoen vesistöalueelle osakkaille myytiin edelleen vain vapakalastuslupia, lohiverkkokalastajien määrä ei näin ollen ole tiedossa. Kalastuskaudelle 2016 paikkakuntalaiset osakkaat lunastivat 225 lupaa ja ulkopaikkakuntalaiset osakkaat 170 lupaa (taulukko 2). Paikkakuntalaisten osakaslupia lunastettiin noin 50 ruokakuntaan ja luvat sisälsivät useimmiten koko kalastuskauden. Ulkopaikkakuntalaisten osakasluvissa kalastusaika oli yleensä vain muutamia kalastusvuorokausia. Utsjoen osakaskunta päätti kevätkokouksessaan (v. 2015), että pyydysyksiköinnillä osakastilalle laskettu kalastusaika tulee ostaa yhtenäisenä ajallisena jatkumona, mistä seurasi, ettei kaksi saman kiinteistön osakasta voinut kalastaa samanaikaisesti vaan esim. vuoropäivinä tai vuoroviikkoina. Käytännössä säädös johti siihen, että toinen osakas osti kalastusoikeuden luovutusluvan vapailta markkinoilta. Vuonna 2016 Utsjoen osakaskunta ei myynyt enää ”kylässä asuville” vapalupia, mutta ns. ulkopaikkakuntalaisten kesätyölupia oli saatavilla rajoitetusti.

Utsjoen kirkonkylän osakaskunnan paikalliset osakkaat luovuttivat vapakalastusoikeuttaan ulkopaikkakuntalaisten pienosakkaiden lisäksi muille kalastuksen harrastajille. Yksittäinen osakaslupa saattoi kiertää kesän aikana usealla eri vapakalastajalla. Kalastuskauden 2015 luovutukset toimitettiin edellisvuotta kattavammin osakaskunnalle, luovutuksia tilastointiin noin 660 lupaa ja ne sisälsivät yhteensä 1 655 kalastusvuorokautta. Kalastuskaudella 2016 paikkakuntalaisten osakaslupia lunastettiin 14 % enemmän, mutta niistä tehtyjä luovutuslupia dokumentoitiin 40 % vähemmän kuin edeltävän vuonna (taulukko 2). Edelleen havaittiin, että mm. lähisukulaisten kesken kalastusoikeuden siirtoa ei välttämättä tehty luovutustodistuksella, jos osakasluvut oli lunastettu perikunnan yhteisen kiinteistön nimellä, mikä vähensi saalistilastoinnin kattavuutta ja -arvioiden luotettavuutta.

Taulukon 2 luovutetuissa kalastusvuorokausissa ei ole huomioitu koko vapakalastuskauden sisältäviä kausiluovutuksia eli kalastusvuorokausissa ei ole mukana niitä noin 250 vuorokautta (2015) ja 550 vuorokautta (2016), jotka sisältyivät vapakausiin (laskennallinen a` 35 vrk). Vuonna 2015 Utsjoen sivujokialueelle, osakaskunnan yksityisvesialueelle luovutettiin verkkokalastusoikeutta neljälle sellaiselle paikkakuntalaiselle henkilölle, joilla muutoin olisi ollut liian vähän tai ei lainkaan kiinteistösidonnaista osakkuutta.

Vuonna 2015 Metsähallitukselta saattoi lunastaa Ylä-Lapin alueen vapakalastukseen kausilupia, jotka oikeuttivat kalastamaan valtion vesialueilla, lohen nousualueilla Vetsijoessa ja Utsjoen pääuoman muutamilla kalastuspaikoilla. Luvan lunastaneet olivat ensisijaisesti inarilaisia lohienkalastuksen harrastajia ja he lunastivat 259 kalastuslupaa kalastaen useimmiten Vetsijoen yläjuoksulla. Ylä-lappilaisten lunastama lupamäärä kaksinkertaistui vuonna 2015, mikä selittyy Metsähallituksen asiakaspalvelun kehittämiskoulutuksesta, jossa uusia luvanmyyjä kehoitettiin tarjoamaan maksutonta lupaa kaikille inarilaisille luvanostajille. Lähikuntalaisten maksuton vapakalastus Tenojoen sivujokien lohienkalastusalueilla, valtion vesillä, kiellettiin kansallisella kalastuslailla vuoden 2016 alusta lähtien. Kalastuskaudella 2016 ko. vesialueilla saattoivat kalastaa vain ne Utsjoella asuvat henkilöt, joilla oli voimassa vanha, 3-vuotinen kotitarvekalastuksen kausilupa.

Taulukko 2. Tenojoen sivujokialueille, Suomen puolelle myydyt kalastusluvut v. 2014–2016. *Valtion vesialueiden kalastuskohteet olivat Vetsijoessa ja Utsjoen pääuoman lohennousualueilla.

	Vetsikon osakaskunta Vetsijoki			Utsjoen kk:n osakaskunta Utsjoki- Kevojoki-Tsarsjoki			*valtion vesialueet
	paikallis- osakkaat	ulkopaikall. osakkaat	luovutuk- set/vrkt	paikallis- osakkaat	ulkopaikall. osakkaat	luovutuk- set/vrkt	ylä- lappilaiset
2016	42	24	41/56	225	170	391/1 263	
2015	31	29	20/36	197	199	660/1 655	259
2014	18	28	12/17	248	230	311/1 307	111
keskiarvo 2007–16	24	28	20/33	270	205	424/1 602	144

3.3. Teno-Inarijoen kalastusmatkailijat ja kalastusvuorokaudet

Kalastuskaudella 2016 Tenojoella, Suomen puolella kävi noin 7 300 aikuisen kalastusmatkailijan lisäksi 850 kalastusta harrastavaa nuorta. Kalastusmatkailijoiden määrä väheni 7 % edellisvuodesta. Kalastusvuorokausia, joissa ei ole nuorison viikkolupien vuorokaudet mukana, oli 31 311. Lohensoutu oli edelleen hieman suosittuun rantakalastus, soutuun lunastettiin noin 15 100 ja rantakalastukseen 13 000 kalastusvuorokautta. Perheenjäsenille, puolisoille ostettiin 2 840 kalastusvuorokautta. Inari-Skietsamjoessa, jossa kalastetaan enimmäkseen rannalta, kalastus väheni edellisistä vuosista (taulukko 3).

Taulukko 3. Tenojoen kalastusmatkailijoiden ja -vuorokausien määrät kalastustavoittain Suomen puolella v. 2014–2016.

	kalastus- matkailijat (hlö)	nuoriso- kalastajat (hlö)	vene- vrk	ranta- vrk	Inari- Skietsh. vrk	puoliso- vrk	yhteensä vrk
2016	7 273	855	15 082	12 936	450	2 843	31 311
2015	7 809	963	15 127	14 767	479	3 062	33 435
2014	7 791	931	15 130	14 187	544	2 991	32 852
keskiarvo 2007–2016	7 916	965	15 673	12 785	524	2 828	31 972

Norjassa Tenojoen kalastusmatkailu on huomattavasti vähäisempää kuin Suomessa. Kalastuskaudella 2016 yhteiselle rajajokialueelle lunastettiin noin 730 kalastusvuorokautta, joista noin 90 % kohdentui rantakalastukseen. Rajajokialueen suosituin rantakalastusalue oli Alakönkään ja Boratbocan alue. Tenojoen kokonaan Norjan puoleiselle alajuoksulle lunastettiin 930 kalastusvuorokautta ja Norjan puoleisiin sivujokiin 950 kalastusvuorokautta. Norjassa myydyistä kalastusvuorokausista vain 5 % kohdistui lohensoutuun.

3.4. Kalastusmatkailun alueellinen jakautuminen Suomen puolella

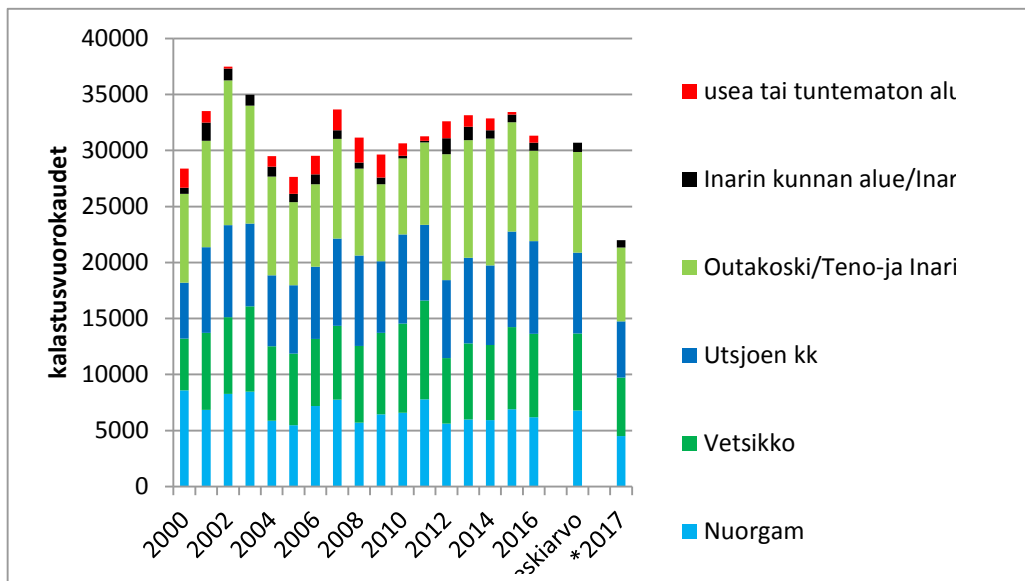
Tenojoen kalastuslupatulojen palauttamiseksi osakaskuntiin on vuosittain käytetty mm. alueellista kalastusmatkailupainetta (kalastusvuorokausia) ja kalastusmatkailijoiden lohisaaliita. Molemmat indeksiluvut on arvioitu kalastajien antamista kalastus- ja saalispalautteista. Arviointiin on liittynyt epävarmuutta, koska vain osa kalastusmatkailijoista (noin 40 %) on ilmoittanut kalastuksestaan. Kalastusmatkailijoiden kalastuspalautteet ovat viime vuosina kattaneet n. 50 % kalastusvuorokausista.

Teno-Inarijoen lohkokuntaakohtainen kalastusmatkailupaine on vaihdellut vain muutamilla prosenttiyksiköillä viimeisten 10 vuoden aikana (taulukko 4, kuva 1). Outakosken lohkokunnan alueella rantakalastus on kuitenkin voimistunut ja etenkin Inarijoen alajuoksun rannat ovat houkuttelleet kalastusmatkailijoita. Kalastuskaudella 2016 Utsjoen kirkonkylän lohkokunnan alueelle kirjautui kalastusvuorokausia hieman enemmän kuin Outakosken lohkokunnan alueelle, vuonna 2015 tilanne oli päinvastainen. Nuorgamin lohkokunnan alueella kalastusmatkailijat kalastavat yleisemmin rannalta, kun taas Vetsikon alueella lohensoutu on ollut heittokalastusta vilkkaampaa.

Taulukko 4. Tenojoen kalastusmatkailijoiden kalastusvuorokaudet vuonna 2016 sekä kalastusvuorokausien prosentuaalinen jakautuminen v. 2014–2016 lohkokunnittain Suomen puolella.

Lohkokunta	2016 vrk	2016 %	2015 %	2014 %	keskiarvo % -osuus vuodet 2007–2016
Nuorgam	6 200	19,8	20,7	18,1	20,3
Vetsikko	7 452	23,8	21,9	20,4	22,5
Utsjoki kk	8 266	26,4	25,4	21,6	23,6
Outakoski	8 078	25,8	29,2	34,4	27,6
Inarin kunta	689	2,2	2,1	2,3	2,2
Usea / tuntematon alue	626	2,0	0,7	3,2	3,8
Yhteensä	31 311	100 %	100 %	100 %	

Kalastuskaudelle 2017 määritetyt kalastusmatkailijoiden lohkokuntaakohtaiset kiintiövuorokaudet perustuvat Teno-Inarijoen kalastusmatkailun alueelliseen jakautumiseen aiempina vuosina (kuva 1). Kalastusvuorokausien kokonaiskiintiö (22 000 vrk) jaetaan tasan Suomen ja Norjan kesken.

Kuva 1. Kalastusmatkailijoiden kalastusvuorokaudet lohkokunnittain v. 2000–2016. Vuodelle *2017 Teno-Inarijoen rajajokialueen kalastusvuorokaudet on kiintiöity (22 000 vrk) lohkokunnittain.

4. Tenojoen vesistöalueen lohisaaliit

4.1. Tenojoen lohisaalis 85 tonnia vuonna 2016

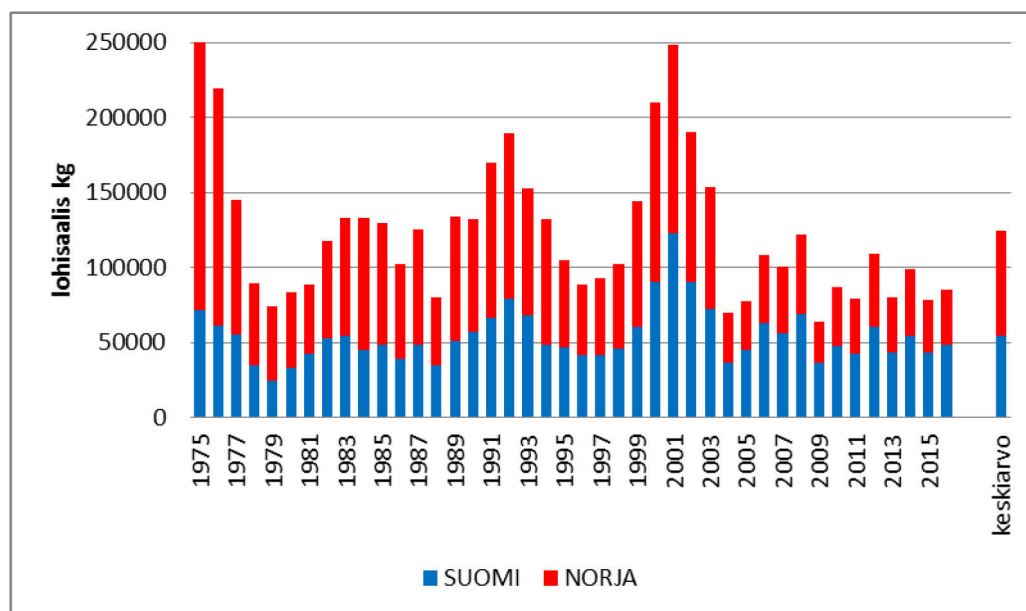
Kalastuskaudella 2016 Tenojoesta saatiin 85,3 tonnia lohta. Lohisaalis kasvoi noin 9 % edellisvuodesta ollen kuitenkin kolmanneksen pienempi kuin 40 vuoden ajanjakson (1975–2015) keskisaalis, 124 tonnia (taulukko 5). Viimeisten 15 vuoden aikana ei Tenojoesta ole tilastoitu selkeitä lohisaalishuippuja. Edelliset erittäin hyvät lohivuodet olivat 2000-luvun taitteessa (kuva 2).

Taulukko 5. Tenojoen lohisaaliit (kg) Suomessa ja Norjassa v. 2014–2016.

	Suomi	Norja	Yhteensä
2016	48 470	36 840	85 310
2015	43 135	35 020	78 155
2014	54 720	44 515	99 235
keskiarvo 2006–2015	51 705	41 200	92 700
keskiarvo 1975–2015	54 240	69 900	124 160

Vuodesta 2004 lähtien Suomen puolella saatu lohisaalis on ollut hieman suurempi kuin Norjassa. Kalastuskaudella 2016 Tenojoen vesistöalueen lohisaaliista saatiin Suomen puolella 48 tonnia, joka oli 6 % pienempi kuin edeltäneiden 10 vuoden keskisaalis (51 705 kg) ja 11 % pienempi kuin pitkän seuranta-ajan (1975–2015) keskimääräinen saalis (54 240 kg) (taulukko 5).

Norjassa tilastoitu lohisaalis on pitkällä aikavälillä (40 vuotta) vähentynyt lähes 50 %.

Kuva 2. Tenojoen vesistöalueen lohisaaliit (kg) Suomessa ja Norjassa vuosina 1975–2016.

4.2. Lohisaalis pyyntitavoittain ja kalastajaryhmittäin

Tenojoen lohisaalis Suomessa ja Norjassa on jakautunut eri pyyntimuotoihin usean vuoden ajan toisistaan poikkeavasti. Vuoden 2016 lohisaaliista saatiin perinteisillä pyyntitavoilla Norjassa 25 tonnia (30 %) ja Suomessa 14 tonnia (16 %) ja vapapyyynnillä saatiin Norjassa 11 tonnia (13 %) ja Suomessa 35 tonnia (41 %). Lohisaaliiltaan vastaavana vuonna 1980, saalis jakautui siten, että verkkopyydyksillä

saatiin kokonaissaaliista Norjassa 37 % ja Suomessa 16 % sekä vapapyyntillä Norjassa 24 % ja Suomessa 23 %. Saalistilastointi osoittaa saalissiirtymää Norjasta Suomeen ja perinteisistä verkkopyyntimuodoista vapapyyntiin.

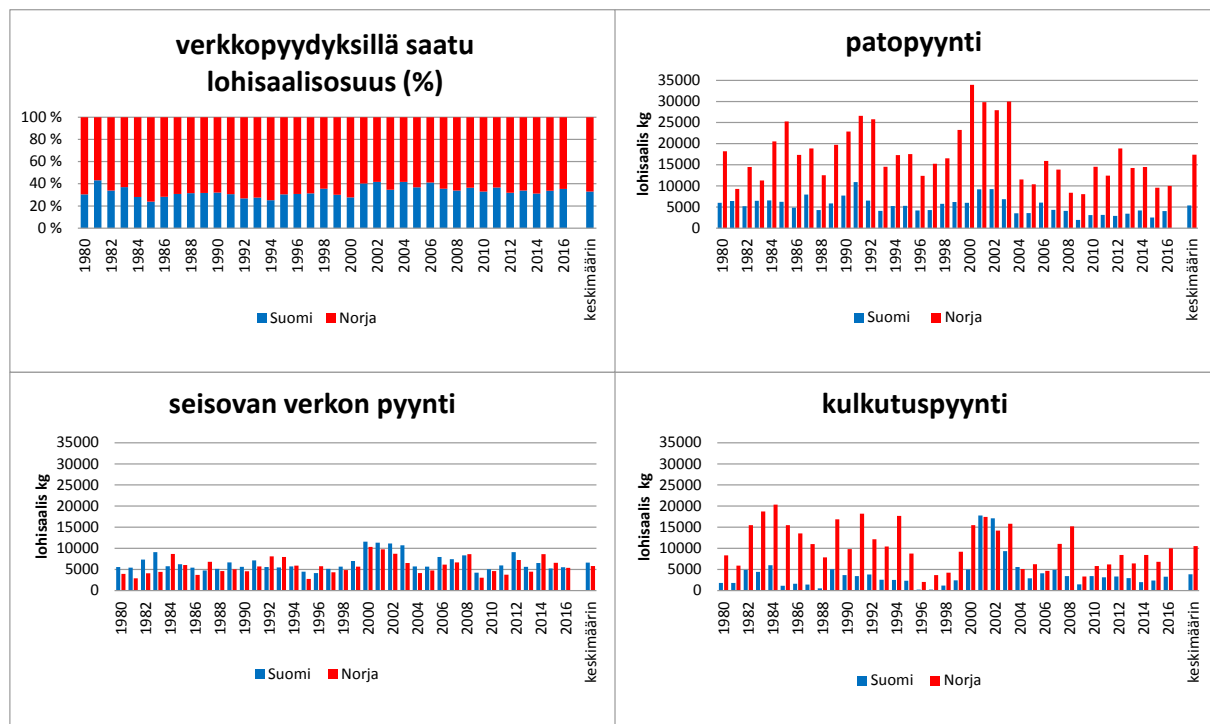
4.2.1. Tenojoen vesistöalueen lohisaalis eri verkkopyyntimuodoilla 39 tonnia

Tenojoen vesistöalueella on vuoteen 2017 asti voinut käyttää lohipatoa, seisovaa lohiverkkoa, ajo-verkkoa (kulkutusverkkoa) ja nuottaa lohenkalastuksessa. Kalastuskaudesta 2017 lähtien nuotan käyttö lohenpyynnissä on kielletty. Utsjoen sivujokialueilla ja Pulmankijärvessä käytetään seisovia lohiverkkoja, samoin Norjan puolella Karasjoessa. Tenojoen pääuomassa kulikutetaan ja kalastetaan sekä lohipadoilla että seisovilla lohiverkoilla. Eri verkkopyyntimuotojen käyttö, etenkin patopyynti, on vähentynyt viime vuosina molemmissa valtioissa.

Suomen puolella verkkopyyntimuotoja saattoivat käyttää paikalliset (ns. kalastusoikeudelliset) kalastajat ja vielä kalastuskaudella 2016 sellaiset ulkopaikkakuntalaiset henkilöt, joilla oli suoran perinnön kautta ko. pyyntioikeus. Norjan puolella verkkopyyntäjinä olivat vain paikkakuntalaiset, ko. oikeuden omistavat, jokivarressa ympärivuotisesti asuvat tilalliset.

Norjan puolella lohen verkkopyyntien käyttö on aktiivisinta Tenojoen alajuoksulla ja valtakunnan rajan välisellä alueella. Kalastuskaudella 2016 paikkakuntalaiset saivat noin 10 tonnia kulkuttamalla, 10 tonnia lohipadoilla ja 5,4 tonnia seisovilla lohiverkoilla Norjassa ja vastaavasti Suomen puolella noin 4 tonnia kulkuttamalla, 4 tonnia padoilla ja 5,5 tonnia seisovilla lohiverkoilla (kuva 3).

Kalastuskaudella 2016 saatiin erittäin hyviä kulkutussaaliita Tenojoen alajuoksulla, myös Suomen puolella. Paikoitellen myös alkukesän patosaaliit olivat ennätyskellisiä. Myöhemmin kesällä vedenkorkeuden jatkuva vaihtelu ja joen tulviminen vähensi pato- ja verkkopyyntiä huomattavasti.

Kuva 3. Tenojoen vesistöalueen verkkopyynnin lohisaalisosuudet (%) Suomen ja Norjan välillä sekä eri verkkopyyntimuodoilla (kulkutus, lohipato, seisova lohiverkko) saadut lohisaaliit (kg) Suomessa ja Norjassa vuosina 1980–2016.

Seisovalla verkolla saadut lohisaaliit ovat pitkällä ajanjaksolla olleet Suomessa ja Norjassa lähes yhtä suuret. Viime vuosina patopyynti- ja kulkutussaaliit on ollut Norjassa noin 2–3 -kertainen Suomessa saatuun vastaavien pyyntitapojen saaliisen verrattuna. Erittäin hyvänä kulkutusvuonna (2001)

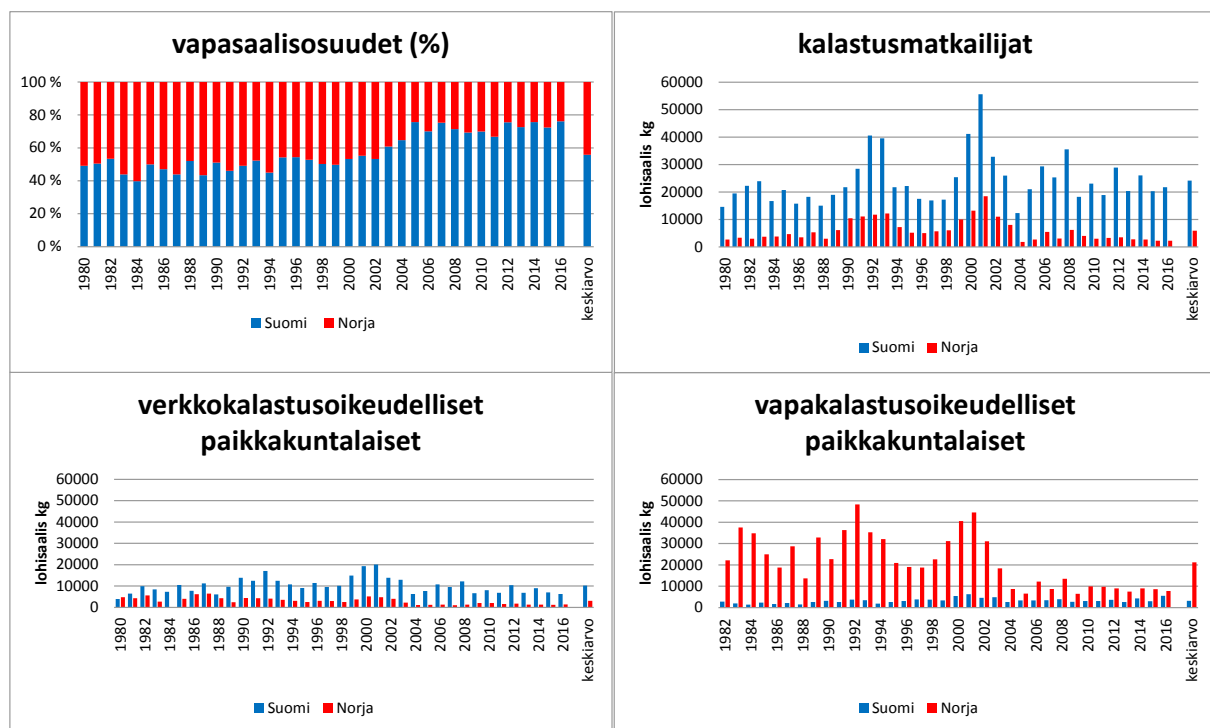
Suomessa oli poikkeuksellisesti yhtä suuri kulkutussaalis kuin Norjassa, noin 17 tonnia, jolloin myös yhteinen kulkutussaalis oli ennätysellinen, noin 35 tonnia.

4.2.2. Tenojoen vesistöalueen lohen vapapyyntisaalis 45 tonnia

Tenojoen Suomen puolella tilastoidusta lohen vapasaaliista (34,6 tonnia) kalastusmatkailijat saivat suurimman osan 22 tonnia (63 %). Norjan puolella tilastoidusta vapalohisaaliista (10,8 tonnia) paikkakuntalaiset kalastajat saivat 80 % ja kalastusmatkailijoiden saalisosuus oli vain 20 %.

Suurin osa verkkokalastusoikeudellisista paikkakuntalaisista, etenkin Norjan puolella, keskittyy kalastuksessaan vain verkkopyynteihin, jolloin heidän saalisosuutensa vapapyyntissä on vain noin 16–18 %. Norjan puolella aktiivisimmin vapakalastusta harjoittivat vapakalastusoikeudelliset paikkakuntalaiset ja heidän saalisosuutensa Norjan puolella tilastoidusta vapasaaliista oli 60 % (kuva 4). Suomen puolella verkkokalastusoikeudellisten kalastajien ryhmässä on useita sellaisia kalastajia, jotka kalastavat yksinomaan lohta soutaen. Tilastollisesti paikkakuntalaisten kalastajien ryhmäkohtaisia kokonaissaaliita tai saalisosuuksia ei voi verrata, koska jo kalastusoikeuden käsitteet Suomessa ja Norjassa ovat toisistaan hyvin poikkeavat.

Suomen puoleisilla sivujokialueilla, yksityisillä ja valtion vesialueilla, on useita vapakalastajaryhmiä, joiden saalistilastointi on ollut haasteellista (kts kohta 3.1.2). Ulkopaikkakuntalaisten sivujokikalastajien vapasaaliin arvio oli kalastuskaudella 2016 noin 1,1 tonnia lohta.

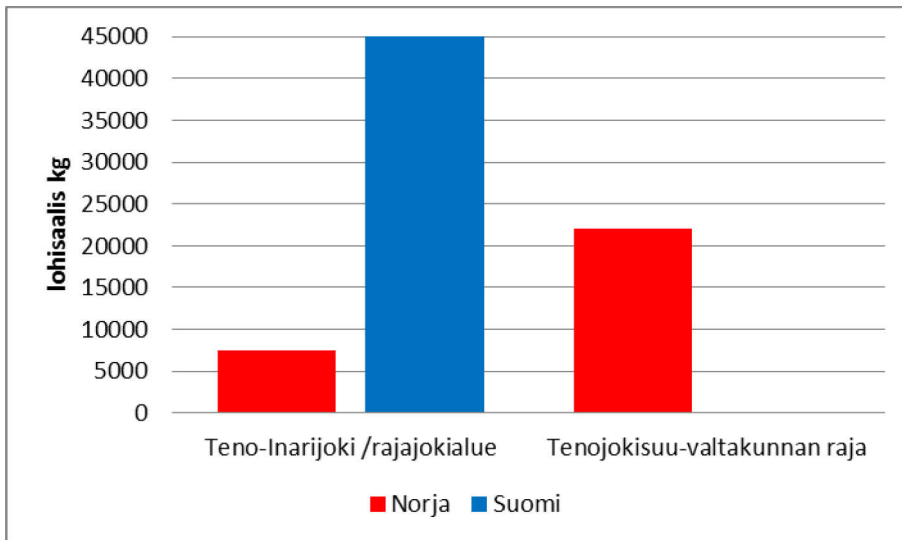

Kuva 4. Tenojoen vesistöalueen vapapyyntin lohisaalisuudet (%) Suomen ja Norjan välillä sekä saadut lohisaaliit (kg) kalastajaryhmittäin Suomessa ja Norjassa vuosina 1980–2016.

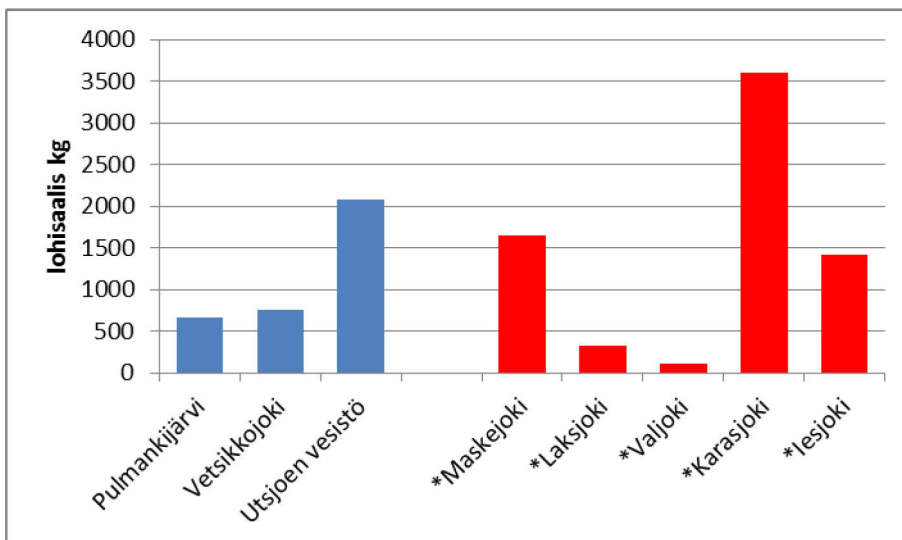
4.3. Tenojoen lohisaaliit saadaan 88–prosenttisesti pääuomasta

Vuoden 2016 lohisaaliista 60 % saatiin Tenojoen yhteiseltä raja-jokialueelta. Norjasta, jokisuualueelta saatiin 26 % ja Inarijoesta 2 %. Inarijoen lohisaalis on pääosin (1 500 kg) Suomen puolelta (kuva 5). Suomen puoleisista sivujoista saatiin lohisaalista yhteensä noin 3 500 kiloa ja Norjan puoleisista sivujoista 7 200 kiloa. Suomen puolella, sivujokien merkittävin kalastusalue on Utsjoen vesistö ja Norjan puolella Karasjoki, josta tilastoitii 3 500 kilon lohisaalis (kuva 6).

Lähes kaikissa Tenojoen sivujoissa, Norjan puolella saivat kalastaa vain Tanan ja Karasjoen kuntien asukkaat tai yleisemmin muut Norjan kansalaiset. Ulkopaikkakuntalaisten vapakalastukseen myytiin kiintiön mukaisia vuorokausilupia, mutta paikkakuntalaiset saattoivat lunastaa koko kesän kestäviä kausilupia. Poikkeuksellisesti Karasjoen alajuoksulla saivat myös ulkomaalaiset (esim. suomalaiset) kalastusmatkailijat kalastaa.

Kuva 5. Teno-Inarijoen lohisaaliit (kg) yhteisellä rajajokialueella ja Norjan puoleisella alajuoksulla vuonna 2016.

Kuva 6. Tenojoen merkittävimmistä sivujoista saadut lohisaaliit (kg) Suomessa ja Norjassa (*) vuonna 2016.

4.4. Paikkakuntalaisten lohisaalis lohkokunnittain Suomessa

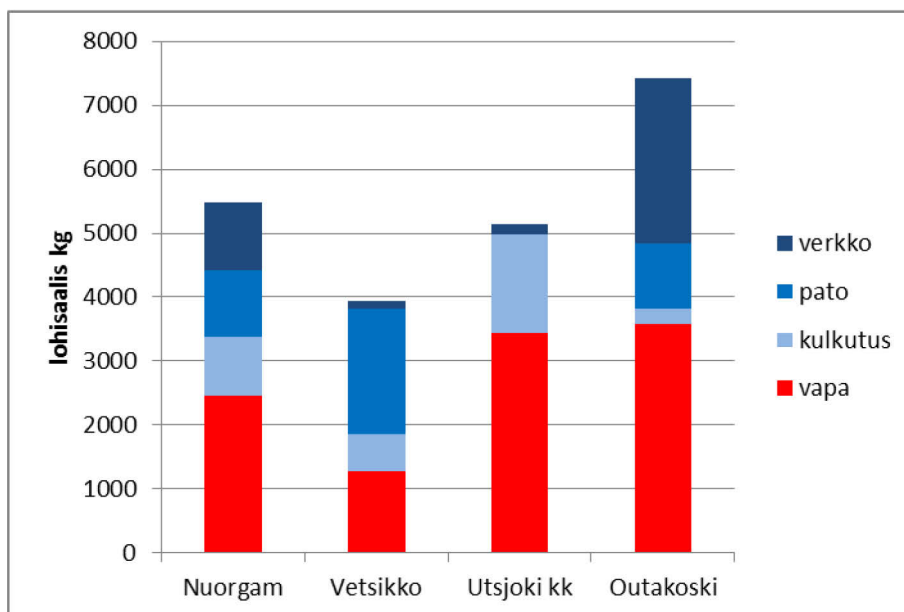
Kalastuskaudella 2016 Tenojokivarren kolmessa lohkokunnassa (Nuorgam, Vetsikko ja Outakoski) verkkopyynnillä saatiin hieman enemmän lohisaalista kuin paikkakuntalaisten vapakalastussaaaliina. Vain Utsjoen kirkonkylän alueella paikkakuntalaisten vapasaalis oli verkkopyyntisaalista suurempi. Vasta viime vuosina paikkakuntalaisten vapasaaliin tilastoinnissa on huomioitu kalastajien mahdollinen liikkuvuus (ja saaliiden alueellinen tilastoituminen) lohkokunnasta toiseen. Aiemmin Tenojoen vapasaalis kirjautui kalastajan asuinpaikan mukaiseen lohkokuntaan. Yleistynyt tapa kuitenkin oli, että Inarijokivarren kalastajia kävi varhaiskesällä kalastamassa Outakosken lohkokunnan Yläkönkääs-

sä ja vastaavasti Utsjokivarren asukkaat saattoivat kalastaa Nuorgamin Alakönkäässä. Kun paikkakuntalaisten vapakalastus on suurimmaksi osaksi lohensoutua, on luonnollista, että lohkokuntien rajat vesiympäristössä ovat hahmottamatta ja saaliin saantipaikka tarkentamaton.

Kiinteillä verkkopyydyksillä saadut saaliit on melko luotettavasti tilastoitu oikeisiin lohkokuntiin. Ainoastaan tapaukset, joissa kalastajalla on kiinteistöjä useammassa lohkokunnassa, on esim. kulkutussaalis voinut tilastoitua muusta saaliista poikkeavaan lohkokuntaan.

Kalastuskaudella 2016 Vetsikon lohkokunnan alueella patopyyntisaalis, 2 tonnia, oli muita lohkokuntia suurempi. Outakosken lohkokunnassa puolestaan seisovilla lohiverkoilla saatu saalis oli noin 2,5 tonnia. Utsjoen kirkonkylän lohkokunnassa saatiin lohta kulkuttamalla 1,5 tonnia. Nuorgamin lohkokunnan alueelta tilastoitiin noin 1 tonnin lohisaaliit eri verkkopyyntitavoille, kulkutukseen, patopyyntiin ja seisovaan lohiverkkopyyntiin. Kuvassa 7 esitetään vain Teno-Inarijoien pääuoman lohisaalis lohkokunnittain ja pyyntitavoittain eli paikkakuntalaisten sivujokialueiden lohisaaliit eivät ole siinä mukana.

Kuva 7. Paikkakuntalaisten lohisaaliit (kg) Teno-Inarijoesta lohkokunnittain eri pyyntitavoilla v. 2016.

4.5. Kalastusmatkailijoiden lohisaalis lohkokunnittain Suomessa

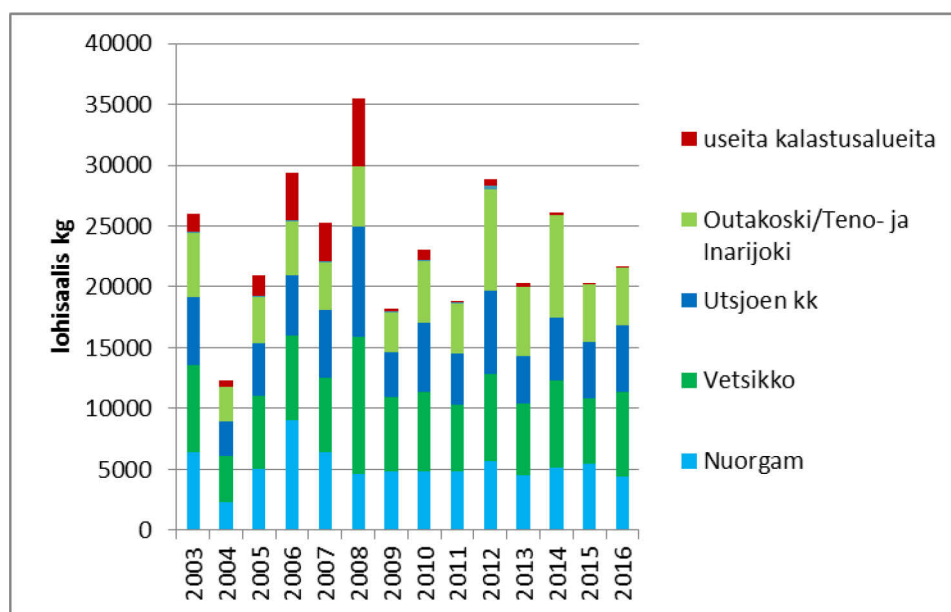
Kalastusmatkailijoiden lohisaaliin jakautumisessa on vuosien välillä pientä vaihtelua. Pitkällä seurantaajaksolla tarkasteltuna lohisaalis jakautuu verraten tasaisesti Nuorgamin, Utsjoen kirkonkylän ja Outakosken lohkokuntien alueelle. Kuitenkin lähes joka vuosi kalastusmatkailijat ovat saaneet hie-man muita alueita runsaammat lohisaaliit Vetsikon lohkokunnan alueelta.

Vuosi 2014 oli siinä suhteessa poikkeuksellinen, että Outakosken lohkokunnan alueelta kalastusmatkailijat saivat noin 10 % tavanomaista suuremman lohisaalisuuden (taulukko 6, kuva 8). Kalastuskaudella 2016 kalastusmatkailijat saivat saalista Utsjoen kirkonkylän alueelta keskimääräistä enemmän. Kalastusmatkailijoiden alueellisen saaliin (ja kalastuspaineen) tilastointia on haitannut se, etteivät kalastajat ole tienneet tarkemmin kalastuskohdettaan tai he ovat mahdollisesti kalastaneet Norjan rannalta, joka ei ole ollut erillisenä vaihtoehtona saalistiedustelussa. Tenojokivarressa ei merkitty lohkokuntien rajoja ennen kalastuskautta 2017.

Taulukko 6. Tenojoen kalastusmatkailijoiden lohisaaliit (kg) lohkokunnittain vuonna 2016 sekä lohisaaliiden prosentuaalinen jakautuminen v. 2014–2016 lohkokunnittain Suomen puolella.

Lohkokunta	2016 kg	2016 %	2015 %	2014 %	keskiarvo % - osuus vuodet 2007–2016
Nuorgam	4 452	20,5	27,5	19,9	22,1
Vetsikko	6 914	31,9	26,6	27,5	28,6
Utsjoki kk	5 494	25,3	22,5	19,5	22,5
Outakoski	4 675	21,5	23,1	32,3	22,3
Inarin kunta	51	0,2	0,2	0,1	0,5
Usea/ tuntematon alue	113	0,6	0,1	0,7	3,9
Yhteensä	21 699	100 %	100 %	100 %	

Inarin kunnan alueella, Inarijoen yläjuoksulla kalastusmatkailijoiden lohisaaliit ovat vuodesta toiseen hyvin pieniä, muutamasta kymmenestä muutamaan sataan lohikiloon (taulukko 6).

Kuva 8. Tenojoen kalastusmatkailijoiden lohisaalis (kg) lohkokunnittain Suomessa vuosina 2003–2016.

5. Saalistilastointiin muutoksia kalastuskaudelle 2017

Kalastuskaudella 2017 Tenojoen vesistöalueen lohenkalastusta säädeltiin monilla uusilla säädöksillä, kuten Norjan ja Suomen välisellä Tenojoen kalastussäännöllä, Suomen kansallisella sivuvesiasetuksella, kansallisella kalastuslailla, johon kytkeytyi mm. Metsähallituksen kalastuslupavuorokausien ja vapasaaliin kiintiöpäätökset sivujokialueilla. Kalastussäädökset velvoittavat mm. saalisilmoitukseen, minkä toivotaan nopeuttavan tilastointia ja vähentävän ilmoittamattomien kalastajien saaliiden arviointia. Myös saaliittomuus veloitettiin ilmoittamaan.

Teno-Inarijoen rajajokialueelle ei ole säädetty pyyntitapa-, kalastaja- tai kalastusaikakohtaisia lohisaalisikiintiöitä. Sivujokialueiden yksityisvesialueilla vapapyynnissä on kahden (2) lohien kiintiö/vapavuorokausi ja valtion vesialueilla yhden (1) lohien kiintiö /vapavuorokausi. Sivujokien saalisikiintiöt koskevat sekä paikkakuntalaisten että ulkopaikkakuntalaisten vapapyyntiä. Sivujokialueiden lohiverkkopyynneissä ei ole saalisikiintiöitä.

Koska kalastuskaudella 2017 sähköiset saalisilmoitusmahdollisuudet eivät toteutuneet Suomen puolella kaikkien Tenojoen kalastajien osalta, joudutaan edelleen tukeutumaan myös edellisten vuosien saalistilastointitapoihin: saaliskirjanpitoon tai -ilmoitukseen. Saalisilmoitukset tarkentuvat mm. siten, että saaliskaloista (mm. lohi ja meritaimen) ilmoitetaan kalan koko (pituus ja paino) sekä sukupuoli. Saalispäiväkirjat tai saalisilmoitukset palautetaan heti kalastuksen tai viimeistään kalastuskauden päättyessä (1. syyskuuta). Saaliit ilmoitetaan kalastuskaudelta 2017 seuraavasti:

- Paikkakuntalaiset, joilla on Teno-Inarijoen rajajokialueen kalastukseen kausilupa, ilmoittavat saaliinsa saalispäiväkirjassa, jossa pyyntipäivä- ja pyyntitapakohtaisesti saalisyksilöt ilmoitetaan säädösten mukaisesti
- Tenojoen sivujokien kalastuslupia myyville organisaatioille (Utsjoen kirkonkylän ja Vetsikon osakaskunnille sekä Metsähallitukselle) on toimitettu erilliset kalastustiedustelut, joiden toivotaan tavoittavan jokaisen osakas-/vapakalastuslupan ostajan. Ko. kalastustiedusteluissa tulee ilmoittaa saalisyksilöiden lisäksi mm. tarkemmat kalastuskohteet, eri sivujoet
- Kalastuslupien (kalastusoikeuksien) luovuttajien velvollisuudeksi määrätään ”*vastaanottaa saalisilmoitus*”, sen lisäksi, että jo luovutusasiakirja on dokumentoitava ja toimitettava ao. osakaskuntaan ennen varsinaista kalastustapahtumaa
- Tenojoen kalastusmatkailijat ilmoittavat saamansa saaliskalayksilöt sähköiseen järjestelmään heti ao. kalastusvuorokauden päätyttyä. Saaliskalat ilmoitetaan sen maan (Norjan/Suomen) järjestelmään, mistä ao. lupa on ostettu
- Suomen puolella ulkopaikkakuntalaisille, kalastusoikeudellisille kiinteistön omistajille myydään omia kiintiölupia Teno-Inarijoen vapakalastukseen. Näillä kalastusluvilla saadut saaliskalat ilmoitetaan mahdollisuuksien mukaan myös sähköiseen järjestelmään kalastusvuorokauden päätyttyä

Aiemmin mainittu mahdollinen saaliittomuus tulee ilmoittaa myös saalispäiväkirjassa tai saalistiedustelussa vähintään siinä tapauksessa, ettei koko kalastuskaudella/kalastusajankohtana ole saanut yhtään ilmoitettavaa saaliskalaa.

Kalastus- ja saalistilastointi tulee edelleen olemaan yksi lohikantojen vuotuinen seurantamuoto. Uusilla tutkimusmenetelmillä (kaikuluotaus, videoseuranta) voidaan arvioida tapauskohtaisesti joken nousevia lohimääriä, mutta kutukanta-arviointi täsmentyy vasta, kun nousulohimäärästä vähennetään saalismäärä ja jokeen jääviä lohisyksilöitä voidaan tarkastella myös kalan koko- ja sukupuolitietoihin perustuen.

luke.fi

Luonnonvarakeskus
Latokartanonkaari 9
00790 Helsinki
puh. 029 532 6000